ספרי במדבר — בלק

וישב ישראל בשטים ויחל העם לזנות. אין "ישיבה" בכל מקום כי אם קלקלה, שנאמר שמות לב "וישב העם לאכל ושתה", ואומר (בראשית לז) "וישבו לאכל לחם". ר' עקיבא אומר: כל פרשה שהיא סמוכה לחברתה למדה הימנה. ר' אומר: הרבה פרשיות סמוכות זו לזו, ורחוקות זו מזו כרחוק מזרח ממערב! כיוצא בו אתה אומר (שמות ו) "הן בני ישראל לא שמעו אלי", אמר לו המקום: (שמות ג) "ושמעו לקולך"! כיוצא בו אתה אומר (ויקרא כא) "ובת איש כהן כי תחל לזנות" – "והכהן הגדול מאחיו". וכי מה ענין זה לזה? אף הוא נשרף? – משל למה הדבר דומה? לקיטרון שהשלים שניו, ולא שימש פלומופילון שלו, אלא ברח והלך לו. שלח המלך והביאו, וחייבו לקטוע את ראשו. עד שלא יצא ליהרג אמר המלך: מלאו לו מדה של דינרים זהב והוציאו לפניו, אמרו לו: אילו עשית כדרך שעשו חביריך – היית נוטל מדה של דינרי זהב ונפשך שלך, עכשיו – אבדת את נפשך את ממונך! כן בת כהן שזנתה, יוצא כהן גדול לפניה ואומר לה: אלו עשית כדרך שעשו אמותיך – זכית שיוצא ממך כהן גדול כיוצא בזה, ועכשיו – אבדת את עצמך אבדת את ממונך ואת כבודך! – לכך נאמר "ובת איש" – "הכהן הגדול מאחיו". כיוצא בו אתה אומר (הושע א) "אתם לא עמי", ואומר (הושע ב) "והיה מספר בני ישראל כחול הים, אשר לא ילמד ולא יספר, והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם"... וכי מה ענין זה לזה? – משל למלך שכעס על אשתו, שלח סופר אחד לכתוב לה גט, ועד שלא בא הסופר נתרצה המלך לאשתו. אמר המלך: אפשר שיצא סופר זה מכאן חלוק? – אלא אמור לו: בוא כתוב שאני כופל לה כתובתה! לכך נאמר "כי אתם לא עמי" ואומר "והיה מספר בני ישראל כחול הים". כיוצא בו אתה אומר (הושע יד) "תאשם שומרון כי מרתה באלהיה", ואומר "שובה ישראל עד ה' אלהיך". וכי מה ענין זה לזה? – משל למה הדבר דומה? – למדינה שמרדה על המלך. שלח המלך לפולימרכוס ואמר להחריבה. היה אותו פולימרכוס בקי ומיושב, אמר להם טלו לכם מים, ואם לאו – הריני עושה לכם כדרך שעשיתי למדינה פלונית ולחברותיה, ולהפרכיא פלונית ולחברותיה! לכך נאמר "תאשם שומרון כי מרתה באלהיה" – ואומר "שובה ישראל":

דבר אחר: וישב ישראל בשטים – במקום השטות, לפי שהיו ישראל במדבר, לא מקום זרע ותאנה וגפן ורמון, באו ועשו מלחמה עם סיחון ועוג ונפלו בידו, ונטלו כל מה שלהם. מלכות זו מתגאה ומשתחצת – אין לה אלא ד' מדינות שראויות למלכות, ואלו הם אביא ואלכסנדריא וקרטיגני ואנטוכיא! ואלו – היו להם ששים עיר, וכולם ראויות למלכות! – שנאמר (דברים ג) "ששים עיר, כל חבל ארגוב ממלכת עוג בבשן", ובאו ישראל ועשו מלחמה עמהם, ונפלו בידם, ונטלו כל מה שלהם! אבל משנתמלאו ישראל מן הבזה התחילו מבזים את הבזה: מקרעים כסות ומשליכים, ומקרעין בהמה ומשליכים, לפי שלא היו מבקשים אלא כלי כסף וכלי זהב, שנאמר (דברים ג) "וכל הבהמה ושלל הערים בזונו לנו" – באו וישבו להם בשטים, במקום השטות. באותה שעה עמדו עמונים ומואבים, ובנו להם מקולין מבית הישימות ועד הר השלג, והושיבו שם נשים, ומוכרים כל מיני בשמים. והיו לישראל אוכלים ושותים. באותה שעה אדם יוצא לטייל, ומבקש ליקח לו חפץ מן הזקנה, והיתה מוכרת לו בשוויו; וקטנה קוראה ואמרה לו מבפנים "בוא וקח לך בפחות", והיה הוא לוקח הימנה ביום הראשון וביום השני, וביום השלישי אמרה לו "היכנס לפנים וברור לך לעצמך, אי אתה בן בית?" והיה נכנס אצלה, והצרצור מלא יין מיין העמוני, שעדין לא נאסר יינן של גוים לישראל. אמרה לו: "רצונך שתשתה יין?" – והוא היה שותה, והיה היין בוער בו, ואומר לה "השמעי לי!" והיא מוציאה דפוס של פעור מתחת פסיקין שלה, ואומרת לו: "רבי, רצונך שאשמע לך? – השתחוה לזה!" ואומר לה: "וכי לע"ז אני משתחוה?" אמרה לו: "וכי מה איכפת לך? – אינו אלא שתגלה עצמך לו!" מכאן אמרו "המפער עצמו לבעל פעור הרי זה עבודה". והיה היין בוער בו, ואומר לה "השמיעי לי!" ואומרת לו: "רצונך שאשמע לך? – הנזר מתורתו של משה", והוא נזור, שנאמר (הושע ט':י') "וינזרו לבושת ויהיו שקוצים כאהבם." באחרונה חזרו לעשות להם מרזיחים, והיו קוראים להם ואוכלים, שנאמר "ותקראן לעם לזבחי אלהיהם". ר' אלעזר בן שמוע אומר:

כשם שאי אפשר למסמר לפרוש מן הדלת בלא עץ – כך אי אפשר לישראל לפרוש מן הפעור בלא נפשות. מעשה בפינחס בן גובתא דאריח, שהיה מעגיל בחביות, ובא עליו שרו של פעור, ושמט עליו את השפוד, וברח והלך לו. ובא עליו בלילה שני, אמר לו: אף אתה מקללני? אמר לו: שוב איני מקללך מעתה. שוב מעשה בסבטיא מאולם, שהשכיר את חמורו לאשה גויה. כיון שיצתה לפתחה של מדינה, אמרה לו: המתן עד שתכנס לבית ע"ז שלה. לאחר שיצתה, אמר לה: המתיני לי עד שאכנס, ואעשה כדרך שעשיתה. אמרה לו: אפשר אתה? יהודי? נכנס וקינח עצמו בחוטמו של פעור, והיו כל הגוים משחקים לו ואומרים: לא עשה אדם אחד כיוצא בזה! שוב מעשה בשלטון אחד, שבא ממדינת הים להשתחוות לפעור. אמר להם: הביאו פר אחד שאנו מקריבים לו, או איל אחד שאנו מקריבים לו. אמרו לו: אין אנו נזקקים לו בכך, אלא שתגלה עצמך לו. גירה בהם סנגדודים, והיו מפצעים את ראשיהם. אמר להם: אוי לכם ולטעותיכם. ויצמד ישראל – באותה שעה ויחר אף ה' בישראל: ויאמר ה' אל משה קח את כל ראשי העם. דיינים והיו צולבים את חטאים כנגד השמש: ויאמר משה אל שופטי ישראל הרגו איש אנשיו הנצמדים לבעל פעור. בא לו שבטו של שמעון אצל זמרי: הרי אתה יושב בשלוה ואנו נדונים בהריגה! עמד וכינס כ"ד אלף משבטו ובא לו אצל כזבי, אמר לה: השמעי לי! אמרה לו: איני נשמעת אלא לגדול שבכם, כיוצא כמשה רבך. אמר לה: אף אני רב השבט כמו כן, ונשמעה לו, ולא עוד אלא שאני גדול משבטו, שאני לשני והוא לשלישי. אחזה בידו והעמידה באמצע כל ישראל, שנאמר "והנה איש מבני ישראל בא ויקרב אל אחיו את המדינית לעיני משה ולעיני כל עדת בני ישראל והמה בוכים פתח אהל מועד". נענה פינחס באותה שעה ואמר: אין אדם כאן שיהרוג ויהרג? היכן הם אריות "גור אריה יהודה", "דן גור אריה"? התחיל צווח. כיון שראה שהיו הכל שותקים – עמד מתוך סנהדרי שלו, ושמט את הרומח והניחו בפונדתו, והיה מסתמך במקלו והולך. אמרו לו: פינחס, להיכן אתה הולך? אמר להם: אין לוי גדול משמעון בכל מקום. אמרו לו: הניחו לו ויכנס, התירו פרושים את הדבר. כיון שנכנס עשה לו המקום נסים ששה: נס ראשון – שדרכן לפרוש זה מזה ודבקן המלאך זה בזה. נס שני – שסתם פיהם המלאך ולא היו יכולים לדבר. נס שלישי – שכיון הרומח לתוך זכרות שלו ולתוך נקבות שלה, והיו הכל רואים את זכרות שלו בקיבה שלה, בשביל החקרנים שלא יהו אומרים: לא היתה שם טומאה, אף הוא נכנס לעשות צרכיו. נס רביעי – שלא נשמטו מן הרומח אלא עמדו במקומם. נס חמישי – שהגביה המלאך פתח משקוף כדי שיראו על כתיפו. נס ששי – שהיה המלאך מחבל לפניו ויוצא. כיון שיצא וראה פינחס את המלאך שהיה מחבל יותר מדאי – השליכן לארץ, ועמד ופלל שנאמר (תהלים קו) "ויעמוד פינחס ויפלל ותעצר המגפה ותחשב לו לצדקה". ועוד ששה נסים אחרים נעשו לו: נס שביעי – שנארך חנית של רומח עד שנכנס בשני גולמים ויצא למעלה. נס שמיני – שנתחזק זרועו של פינחס. תשיעי – שלא נשבר הרומח. עשירי – שלא ירד מדמם על פינחס שלא יטמא. אחד עשר – שדרך עליון להמית התחתון על הרומח, ונעשה נס ונהפך זמרי על כזבי בשעת מעשה, וחייבום מיתה.

באו שבטו של שמעון אצל שבטו של לוי: וכי בן בתו של פוטי היה מבקש לעקור שבט אחד מישראל? וכי אין אנו יודעים בן מי הוא? כיון שראה המקום שהכל מזלזלים בו – התחיל מייחסו בשבח, שנאמר "פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל". כהן בן כהן, קנאי בן קנאי, משיב חימה בן משיב חימה, השיב את חמתי מעל בני ישראל:

לכן אמור הנני נותן לו בריתי שלום. מלמד שעמדו ממנו בבנין ראשון י"ח כהנים גדולים, ובשביל שהיו מוכרים אותו בדמים התחילו שנותיהם מתקצרות. מעשה באחד ששלח ביד בנו שתי מדות של כסף מלאות כסף ומחוקיהם זהב. שוב מעשה באחד ששילח ביד בנו שתי מדות של זהב ומחוקיהם זהב. אמרו: כפה סייח את המנורה:

והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם. אלו כ"ד מתנות כהונה שניתנו לכהנים: תחת אשר קנא לאלהיו ויכפר על בני ישראל. (ישעיהו נ"ג:י"ב) "תחת אשר הערה למות נפשו". לכפר על בני ישראל לא נאמר כאן אלא ויכפר על בני ישראל, שעד עכשיו לא זזו, אלא עומד ומכפר עד שיחיו המתים: